

Rapportage - Benchmark
Grafimedia
STIMULAR

Contactpersoon:
dhr. M.J.M. Herberigs
dhr. S. Romijn
Scheepmakershaven 27c
3011 VA ROTTERDAM
t 010 - 238 28 26
f 010 - 437 93 03
e mail@stimular.nl
i www.stimular.nl

COLOFON

Stichting Stimular is de werkplaats voor Duurzaam Ondernemen! Wij verspreiden kennis over Duurzaam Ondernemen en ontwikkelen praktische instrumenten voor het midden- en kleinbedrijf en organisaties die daarmee vergelijkbaar zijn. Dit doen we zonder winstoogmerk. Ons doel is dat ondernemers en managers in alle beslissingen duurzaamheid meenemen. Kenmerken van onze werkwijze zijn maatwerk, heldere communicatie en inspirerende contacten met ondernemers.

Stichting Stimular
Scheepmakershaven 27c
3011 VA Rotterdam
t 010 - 238 28 28
f 010 - 437 93 03
e mail@stimular.nl
i www.stimular.nl

Tenzij schriftelijk anders overeengekomen blijft het gedachtegoed in dit document eigendom van Stimular en mag het door de opdrachtgever uitsluitend worden gebruikt voor eigen gebruik. Tenzij schriftelijk anders overeengekomen zijn op al onze diensten onze algemene voorwaarden van toepassing.

I N H O U D S O P G A V E

ANALYSE KENGETALLEN	I
1.1 Elektriciteit	i
1.2 Gasverbruik	ii
1.3 Water	ii
1.4 Afval	ii
1.5 Vervoer	ii
1.6 Grondstoffen	iii

ANALYSE KENGETALLEN

In onderstaande tabellen staan enkele belangrijke kengetallen uit de benchmark van drukkerijen. Alle kengetallen zijn op jaarbasis. In de volgende paragrafen worden de kengetallen per thema toegelicht.

Kengetal	Eenheid	Offset klein	Offset middel	Offset groot	Rotatie	Afwerking
Elektriciteit						
Elektriciteitsverbruik per vloeroppervlak	kWh/m ²	79,2	147	221,0	299,0	86,2
Elektriciteitsverbruik per kg drukwerk	kWh/kg drukw.	0,467	0,584	0,708	0,440	n.v.t
Percentage dalverbruik elektriciteit	%	19,6	19,6	26,7	32,7	19,3
Brandstoffen						
Brandstof voor verwarming per gebouwinhoud	m ³ gas eq./m ³	2,03	2,31	2,27	2,57	0,97
Water & afvalwater						
Waterverbruik per medewerker	m ³ /fte	11,5	14,2	24,4	22,4	7,81
Afval						
Afvalscheiding	%	87,6	93,5	95,7	98,8	94,4
Afval per kg drukwerk	kg/kg drukw.	0,216	0,165	0,385	0,272	n.v.t
Vervoer						
Woon-werkkilometers per medewerker	km/fte	4.650	4.499	6.809	5.312	5.421
Percentage OV of fiets in woon-werkverkeer	%	24,2	18,6	18,1	23,9	34,1
Zakelijke kilometers per kg drukwerk	km/kg drukw.	0,266	0,165	0,247	0,085	n.v.t
Grondstoffen						
Inktverlies	%	34,8	18,4	15,2	5,74	n.v.t
Papierverlies	%	17,6	26,0	28,7	20,3	n.v.t
IPA verbruik	liter/ton kg drukw.	1,33	1,48	1,44	0,34	n.v.t
Wasmiddelenverbruik	liter/ton kg drukw.	1,59	1,94	2,68	0,492	n.v.t

1.1 ELEKTRICITEIT

Ondanks de geringe milieubelasting, is het is voor grafische bedrijven wel relevant om het elektriciteitsverbruik te monitoren, aangezien zij wel nog flink kunnen besparen op de kosten voor elektriciteitsverbruik.

De kengetallen elektriciteitsverbruik per vloeroppervlak en per kg drukwerk kunnen worden gebruikt voor een (indicatieve) vergelijking met het gemiddelde uit de tabel of met andere bedrijven, bijvoorbeeld uit de eigen duurzaamheidskring. Het elektriciteitsverbruik per kg drukwerk is een goede maat om het eigen elektriciteitsverbruik te volgen, omdat schommelingen in werk hierin worden meegenomen.

Een hoge waarde t.o.v. gemiddelden, betekent dat relatief veel elektriciteit wordt verbruikt. Een hoog verbruik per kg drukwerk kan ook duiden op een bredere dienstverlening, bijvoorbeeld meer werk in het voortraject en de afwerking.

Het elektriciteitsverbruik bij rotatiedrukkerijen en grote offset drukkerijen per vloeroppervlak is veel hoger dan in kleinere offsetdrukkerijen: dit komt mede doordat de meeste rotatie en grote offsetbedrijven 24 uur per dag werken (en soms ook in het weekend). Rotatie scoort wel relatief goed per kg drukwerk: dit komt omdat in de rotatie meestal grotere oplagen

worden gedraaid dan in de offset. Hierdoor zijn er minder piekmomenten in het verbruik (opstarten van persen).

Het percentage dal/nachtverbruik is een goede indicator voor bedrijven met 'reguliere werktijden' (overdag en niet in het weekend). Dit percentage laat zien hoeveel elektriciteit er buiten werktijd wordt verbruikt en is met name een indicator voor sluipverbruik. Bij bedrijven met 24 uren diensten, zegt het percentage weinig over onnodig verbruik.

1.2 GASVERBRUIK

Gas wordt bij grafische bedrijven (vrijwel) alleen gebruikt voor verwarming van het pand. Alle drukkerijen werken in geconditioneerde omstandigheden (temperatuur en luchtvochtigheid). Gasverbruik hangt maar beperkt af van de productie. Het enige effect dat IPA op gasverbruik heeft is dat hoger IPA-gebruik om meer ventilatie vraagt, waarbij warmte verloren gaat. Dit is zichtbaar bij de afwerking die (bijna) geen IPA in het proces gebruiken en beter scoren op gasverbruik.

Aangezien gas voor verwarming wordt gebruikt, wordt het gasverbruik per m³ gebouwinhoud als kengetal gehanteerd. Een hoge score t.o.v. het gemiddelde betekent een hoog gasverbruik.

1.3 WATER

Het waterverbruik levert een beperkte bijdrage aan de milieubelasting. In de kleinere bedrijven en in de afwerking wordt water vooral gebruikt voor koffie, thee en sanitaire voorzieningen. Daarom is gekozen voor een kengetal gebaseerd op het aantal medewerkers. In een gemiddeld bedrijf zonder water voor productie (bijvoorbeeld een kantoor) bedraagt het verbruik gemiddeld ongeveer 10 m³ per fte. Bij de grotere grafische bedrijven wordt ook water gebruikt in de productie, waardoor het waterverbruik per fte ongeveer 2 maal zo hoog is als gemiddeld.

1.4 AFVAL

Afval vormt de grootste milieubelasting bij de meeste grafische bedrijven. Het is dan ook van belang dat grafische bedrijven op dit thema sturen. Het eerste kengetal is het afvalscheidingspercentage, dat zichtbaar maakt hoeveel afval wordt gescheiden. Hoe hoger de score, hoe beter het afval wordt gescheiden.

Het totale aantal kilo afval wordt gerelateerd aan het aantal kg drukwerk. Afval hangt 1-op-1 samen met de hoeveelheid drukwerk. Doel is om het aantal kilo afval per kilo drukwerk zo laag mogelijk te krijgen. Een kanttekening is dat de hoeveelheid afval toeneemt als een drukker zelf meer afwerking verzorgt, terwijl het totale aantal kg drukwerk dan niet toeneemt. De hoeveelheid afval per kg drukwerk kan dus toenemen, ondanks maatregelen om de hoeveelheid afval te verminderen.

1.5 VERVOER

Vervoer blijkt voor veel bedrijven wel een lastig thema om te monitoren. Bij de nulmeting is dit thema maar door een gering aantal bedrijven ingevuld en vaak op basis van schattingen. In 2012 is het thema al een stuk beter ingevuld, waardoor er enkele kengetallen zijn bepaald.

De milieubelasting van woon-werkverkeer hangt direct samen met het aantal medewerkers. Het eerste kengetal is het aantal woon-werkkilometers per medewerker. Hoe hoger de score, hoe verder weg de medewerkers van het werk wonen. Het streven is om deze kilometers zo laag mogelijk te krijgen, zodat de milieubelasting van het woon-werkverkeer omlaag gaat. Bijkomend voordeel is dat medewerkers die dichtbij het werk wonen vaak productiever zijn en makkelijker met de fiets naar het werk kunnen komen.

Het tweede kengetal betreft het percentage gebruik van fiets of openbaar vervoer in het woon-werkverkeer. Hoe hoger het percentage, hoe meer kilometers er met de fiets of openbaar vervoer worden afgelegd.

Het laatste kengetal voor vervoer zijn de kilometers zakelijk verkeer per kg drukwerk. Hoe hoger de score, hoe meer er gereisd wordt voor een kilo drukwerk. Zakelijk kilometers zijn met name kilometers van directie en verkopers. Enkele bedrijven rekenen ook de bezorging van drukwerk mee als zakelijk verkeer, bijvoorbeeld de kleine oplagen die met een auto of klein busje mee kunnen.

Daarnaast hebben (vrijwel) alle grafische bedrijven goederenvervoer, voor de bezorging van het drukwerk. Een deel doet dit in eigen beheer, een deel besteedt dit uit en een ander deel combineert eigen bezorging (kleine pakketten) met uitbestede bezorging (grote oplagen). Dit wordt ook op uiteenlopende wijze geregistreerd: eigen vervoer wordt in kilometers of liters brandstof bijgehouden, uitbesteed transport wordt bijgehouden in het aantal pakketten, aantal kilometers maar vaak alleen in kosten. Om deze redenen is het niet mogelijk gebleken om tot een kengetal te komen dat voor een grote groep grafische bedrijven relevant is. Een uitdaging is om transporteurs te overtuigen dat zij gedetailleerde informatie gaan aanleveren aan klanten over het brandstofverbruik ten behoeve van de verleende diensten.

1.6 GRONDSTOFFEN

De grafische industrie werkt met een aantal basisgrondstoffen (papier, inkt, IPA en wasmiddelen). Het streven is om zo efficiënt mogelijk met deze grondstoffen om te gaan en de verliezen en afvalstromen te beperken. Deze kengetallen zijn niet van toepassing op afwerkingsbedrijven. Zij gebruiken de betreffende grondstoffen niet of nauwelijks. Zij hebben wel veel papierafval, maar kopen nauwelijks papier in. Zij bewerken het door de drukkerijen bedrukte papier en hebben hier de afvalstromen van.

Het percentage inktverlies is de hoeveelheid inkt die als afval wordt afgevoerd ten opzichte van de inktinkoop. Individuele fluctuaties zijn vaak groot, omdat rekening gehouden moet worden met grootschalige opruiming van het inktmagazijn, dat veel bedrijven eens in de 2 of 3 jaar doen. Dit afval is eigenlijk afval dat verdeeld zou moeten worden over de betreffende jaren. Doel is om het percentage inktverlies zo laag mogelijk te krijgen. Kleine bedrijven hebben hierin de grootste uitdaging omdat zij nog relatief veel werken met inkt op aanmaak (PMS-kleuren), waar grotere drukkerijen vier (of meer) kleurenpersen hebben.

Het kengetal papierverlies staat voor de hoeveelheid papierafval ten opzichte van de papierinkoop en dus voor procesefficiency. Dit is mogelijk door cijfers op te nemen exclusief papier dat onbewerkt wordt doorverkocht aan een klant en exclusief reeds bedrukt en voor een klant in magazijn gehouden papier dat ineens moet worden vernietigd. Doel is om het percentage papierverlies zo laag mogelijk te krijgen.

De kengetallen voor IPA en wasmiddelgebruik geven aan hoe efficiënt de middelen worden gebruikt. Het streven is om zo min mogelijk van deze middelen te gebruiken, maar de gewenste kwaliteit van drukwerk te behouden. Grote bedrijven hebben hier een grotere uitdaging. Procesmatig is dit niet goed te verklaren, maar wellicht ligt de verklaring in het feit dat kleinere drukkerijen beter in staat zijn het proces te optimaliseren, omdat de directie meer grip heeft op de techniek van de werkvloer.

Een aandachtspunt bij wasmiddelen is dat grafische bedrijven steeds vaker overstappen op minder vluchtige oplosmiddelen. Soms leidt dit wel tot een toename van het wasmiddelengebruik. Per saldo levert een dergelijke maatregel wel milieuwinst op.